

עבודה זרה כ

משה שווערד

1. שערים מצויינים בהלכה

דף כ. מאי לא תחנם ש"מ כולהו. הקשה בתוס' ר' אלחנן, אמאי דריש ליה בתלאת גוונא ושביק פשטא דקרא דהוי לשון חנינה ורחמים, כמו (עקב ז-טז) "לא תחוס עיניך עליהם", ותירץ דזה בכלל לשון חן, ולכך לא הוצרך לפרשו. ועי' בשה"מ להרמב"ם (מל"ת נ) שכתב, שהזהירונו מחמול על עובדי ע"ז ומיפות דבר מכל מה שיוחד להם. ובתשרי הרדב"ז (סי' ב' אלפים רמז) הוכיח מדבריו שעיקר המצוה שלא לרחם עליהם. ועי' בסמ"ג (מל"ת מח) שכתב, דעיקר פשוטו לא תרחם עליהם אלא תהרגם, ומדבר בשבעה האומות. אבל בתוס' כאן כתבו דלאו זה נאמר על כל עובדי ע"ז. ועי' בפ"י הגר"פ לרס"ג (ל"ת יג) בענין זה. ועי' בב"י וב"ח (ח"מ סי' רמט) דה"ה דאסור ליתן מתנת חנם לישמעאלים, אע"ג שאינם עובדי ע"ז. וכן פסק הש"ך (יו"ד סי' קנא ס"ק יח). ובשד"ח (מערי' ל' כלל צט) הביא בשם הגר"ח פאלאג'י בספרו נשמת כל חי (סי' נד) שהוכיח מתשו' הרשב"א (סי' ח) דדוקא בגוי שעובד עכו"ם אסור ליתן מתנת חנם, אבל גוי שאינו עובד ע"ז מותר, ותמה על הב"י והב"ח שנעלם מהם דברי הרשב"א, עי"ש באריכות. שוב ראיתי במאירי כאן (ד"ה

2. רמב"ם יד החזקה הלכות עבודת כוכבים פרק י

(א) אין כורתין ברית לשבעה עממין כדי שנעשה עמהן שלום ונניח אותם לעבוד עכו"ם שנאמר לא תכרות להם ברית אלא יחזרו מעבודתם או יהרגו ואסור לרחם עליהם שנאמר ולא תחנם לפיכך אם ראה מהם אובד או טובע בנהר לא יעלנו ראהו נטוי למות לא יצילנו אבל לאבדו בידו או לדחפו לבור וכיוצא בזה אסור מפני שאינו עושה עמנו מלחמה במה דברים אמורים בשבעה עממין אבל המוסרים והאפיקורסין מישראל היה דין לאבדן ביד ולהורידן עד באר שחת מפני שהיו מצירים לישראל ומסירין את העם מאחרי ה'.

(ב) מכאן אתה למד שאסור לרפאות עכו"ם אפילו בשכר ואם היה מתיירא מהן או שהיה חושש משום איבה מרפא בשכר אבל בחנם אסור וגר תושב הואיל ואתה מצווה להחיותו מרפאים אותו בחנם.

3. תוספות מסכת עבודה זרה דף כ עמוד א

דאמר קרא לא תחנם לא תתן להם חנייה בקרקע - דריש נמי מהאי קרא בסמוך שלא ליתן להם חן ושלא ליתן להם מתנת חנם וסתמא דמלתא מיירי בכלהו עובדי כוכבים וכן משמע בסוגיין בסמוך וקשה דהאי לא תחנם בשבע אומות דוקא כתיב דכתיב (דברים ז) ונשל גוים רבים מפניך החתי וגו' וכתבי לא תכרות להם ברית ולא תחנם ולא תתחתן בהם ובפרק הערל (יבמות דף עו.) מוקמינן ליה בשבע אומות דבגירותן לית להו חתנות וכתבי עוד בתריה בתך לא תתן לבנו ואמרינן בספ"ק דיבמות (דף יז.) ובסוף האומר בקידושין (דף סח: ושם) דלרבנן דלא דרשי כי יסיר לרבות כל המסירין לא ילפינן מהאי קרא שאר אומות למימר דלא תפסי בהו קדושין דהא האי קרא ב' אומות כתיב וכן לא תחיה כל נשמה וי"ל דודאי בכל הנך קראי איכא טעמא רבה דלא מצינן לאוקמינן אלא ב' אומות ולא תחיה כל נשמה ליכא לאוקמי בשאר אומות דבהדיא כתיב בהו והיו לך למס ועבדוך וכן כי יסיר לרבנן דלא דרשי טעמא דקרא סברא הוא לאוקמי בשבע אומות דמסירי טפי וכן לא תתחתן ליכא לאוקמי אלא בשבע אומות שהרי כל שאר אומות מותרין לבא בקהל בגירותן חוץ מאותם שאסר הכותב מצרי עמוני ומואבי אבל מתנת חנם ונתינת חן וחנייה אין שום טעם לחלק בין שאר עובדי כוכבים לז' עממים ...

וְדוּגָה בַגְּדֵי אִיסוּר לַתַּחַת לְהַסְתִּיחַ בְּקִרְקַע כ' בַּחֹמ"א
 שְׂבִיעִית ס' כד ס"ק א' בְּאֶרְכּוּהָ, דָּגַם אִי בְּטֹלָה קְדוּשָׁת
 הָאֶרֶץ הַאֲדִינָה אִסוּר מֵה"מ לְמַכּוּר קִרְקַע לְנַכְרֵי וו"ל שְׁדֵין
 זֶה בְּכָלֵל הַרְצוֹן שֶׁהָיָה הָאֶרֶץ מִיוֹשְׁבֵי מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַסוּ
 בְּאֶרֶץ עַע"ו, וְהָיָה גַם בְּגִלּוּתָנוּ וְהָיָה אֲנוּ חַיִּיבִים
 בְּשִׁיבָה וְלִדּוּר זֶה בְּגִלּוּתָנוּ וְכו' שֶׁהָאִיסוּר לִיתֵן לְהַסְתִּיחַ
 בְּקִרְקַע הוּא מִפְרָטֵי מַצּוֹת בִּיעוּר ע"ו וְכו' אֲבָל בִּיעוּר ע"ו
 מֵאֲרָצֵנוּ הוּא כָּלֵל זְמַן עַכ"ל וְרַחֲיִיתוּ מִל' הַר"מ פ"י מֵהֵל'
 ע"ו ה"ג דְּבַחֹמ"ל מוֹתֵר לְמַכּוּר לְהַסְתִּיחַ מִפְּנֵי שְׂאִינָה אֲרָצֵנוּ
 וְהַסְתִּיחַ הַדָּבָר חֲלוּי בְּקְדוּשַׁת הָאֶרֶץ, לֹא שִׁיךְ לְמִיָּהֵב טַעַמָּא
 לְחַו"ל, דְּפִשְׁטָא הוּא, וְע"כ דְּהוּא מְגַדֵּר בִּיעוּר ע"ו וְהִיא
 שִׁיךְ אֶף בַּחֹמ"ל וְע"כ הוֹצֵרֵךְ הַר"מ לְטַעַם זֶה דְּאִינָה אֲרָצֵנוּ
 וְל"ש לְאִסוּר כָּלֵל הָעוֹלָם. עַכ"ד וְנ' עוֹד רָאִיָּה לְזֶה מִדְּבָרֵי
 רַש"י לְהֵלֵן כֹּא. ד"ה מִשְׁכִּירִין וו"ל דְּכִי כְּתִיב לֹא תִתֵּן לְהַסְתִּיחַ
 חֵן וְחַנּוּיָהּ בְּא"י כְּתִיב, דְּחַשְׁבָּה חַנּוּיָהּ וְכו' עַכ"ל, שֶׁהוּק'
 לְרַש"י ו"ל מִנְּלֵן לְחַלֵּק בְּחַנּוּיָהּ בְּקִרְקַע בֵּין א"י לְחַו"ל, וְע"ו
 קָאָמֵר דְּחַשְׁבָּה חַנּוּיָהּ בְּא"י, וְאִילוּ הִיא מִגְדֵּר קְדוּשַׁת הָאֶרֶץ
 פְּשׁוּט דְּל"ש אֵלָּא בְּא"י.

וּלְבִאֲוָרָה ק' מַש"כ הַחֹמ"א דְּהוּא מִשּׁוּם בִּיעוּר ע"ו,
 הֵא לֹא תַחֲנַס אִסוּר (עַכ"פ לְדַעַת הַר"מ) כָּלֵל נַכְרֵי (זוּלַת
 בְּגַר תּוֹשֵׁב) אֲפִי אִינוּ עַע"ו (וְע' מַש"כ לְהֵלֵן כו. ד"ה
 הַעֲבָדִי כּוֹכְבִים), א"כ אֵין כֹּאן מִשּׁוּם בִּיעוּר ע"ו, וְעוֹד
 הֵלֵא כָּל דְּבָרֵי חו"א שֶׁסְּ אִינֵס אֵלָּא לְאִסוּר הַמַּכִּירָה לְגוּיִם
 לְהַפְקִיעַ הָאֶרֶץ מִקְדוּשַׁת שְׂבִיעִית ע"ש, וְהֵא אֲפִשֵׁר לְמַכּוּר
 לְיִשְׁמַעְאֵלִים אַע"כ דְּג"ו אִסוּר. וְל"ל דְּכוּוֹנֵת הַחֹמ"א לְמַצּוֹת
 בִּיעוּר שֶׁל עֲבֹדָה שׁוֹרָה הִיא לְנוּ, ר"ל לֹא מִדֵּין בִּיעוּר ע"ו
 מִמֶּנּוּ, אֵלָּא לְבַעַר מִן הָאֶרֶץ אֶת הַשְּׂנֵאוֹי לּוּ, וְגַם יִשְׁמַעְאֵלִים
 יֵשׁ לְהַסְתִּיחַ דְּעוֹת כּוֹזְבוֹת לְגַבֵּי תוֹרַתָנוּ וְכַמוֹש"ב הַר"מ
 בְּתַשׁוּבָה (הוֹבָא לְשׁוֹנוּ "גוּי" ס' א' ס"ק ג' ע"ש) וְא"כ
 צָרִיךְ לְבַעַר אֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ מִן הָאֶרֶץ, וְהֵס אֲפִי בְּלֹא דְלֹא
 יִשְׁצוּ בְּאֶרֶץ וְכַמוֹש"ב חו"א שֶׁסְּ ס"ק ג', אֲפִי לְדַעַת
 הַרְבֵּא"ד. (וְאֶף אֵס הַמַּנְלָא תַמְנָלָא נַכְרֵי שְׂאִינוּ עַע"ו וְשׁוֹמֵר
 ז"מ וּמוֹדָה שְׁתוּרָה מִן הַשָּׁמַיִם, דְּמ"מ אִסוּר לְדַעַת הַר"מ
 לִיתֵן לוֹ חַנּוּיָהּ בְּאֶרֶץ, וְל"ל דְּלֹא חִילְקָה תוֹרָה בֵּין גּוֹי לְגוֹי,
 וְדִילְמָא יִתְזוּר צוּ לְמַחַר, וְכַעֲתִין שְׂכ' חו"א שֶׁסְּ ס"ק ד' ע"ש
 וּמַש"ה צוֹתָה תוֹרָה שֶׁלֹּא לִיתֵן חַנּוּיָהּ לְכָל גּוֹי, בְּא"י.)

ראגב אעיר קצת צמה שראיתי צהר צבי יו"ד סי'
 קכ"ג שהביא דברי החו"א והגדולים שאסרו המכירה של
 א"י להפקיע משביעית מנדל לא תחנס, וממילא אמרתי
 אשלדצ"ע וצטלה המכירה. ע"ו כ' צה"ל שס דכ' הנתיבות
 צרסי' קפצ דהמכירה נתקיימה לרוב הפוסקים עכ"ד. אך
 ע' צזה נקהל"י צ"מ סי' י"ד סס"ק ה' דאדרצה צרוב
 ראשוניס מצואר דהמעשה צטלה ע"ש. עוד כ' צמה דיס

5. שְׂעִרִים מִצְוִינִים בְּהִלְכָה

גִּיטִין (מו. ד"ה אַבֵּל) בְּשֵׁם הַגֵּרֶשׁ יִרְחִים. וְכֹבֵר
 הָאֵרִיכוּ בּוֹהֵה הָאֲחֻרָוִים לְגַבֵּי מַכִּירַת קִרְקַע א"י
 לְגוֹי כְּדִי לְהַפְקִיעַ מִקְדוּשַׁת שְׂבִיעִית, וְיִשׁ
 שְׁכַתְּבוּ דֵּהַתָּם שְׂאִי דְכַשְׁעוּשָׁה לְטוֹבַת עֲצָמוֹ
 מוֹתֵר כְּמַש"כ הַתּוֹס' (ד"ה ר' יְהוּדָה), וְעִי'
 בְּאֵרִיכוֹת בְּפִרְדֵּס יוֹסֵף (בְּהַר כַּהֲ-ה), וְאֲכַמ"ל.

לֹא תִתֵּן לְהַסְתִּיחַ חַנּוּיָהּ בְּקִרְקַע. כְּתִב בְּמַנְיָח
 (מַצּוּה תְּכוּ) בּוֹה"ל, הַמּוֹכֵר קִרְקַע בְּא"י
 כְּתִב חַנּוּיָנוֹךְ (מַצּוּה צֵד) שְׂאִין לֹקֵיץ דְּהוּי לְאוֹ
 שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה, כִּיּוֹן דְּאֲפִשֵׁר בְּלֹא מַעֲשֶׂה כּו',
 וְאֵם הַמַּכִּירָה קִיַּמַת מִשּׁוּם כָּל מִילְתָא דְּאָמֵר
 רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד אִי עֲבִיד לֹא מֵהֵנִי, צָרִיךְ
 אֵרִיכוֹת גְּדוּלָה כּו' עִי"ש. וְעִי' בְּדַבְּרֵינוּ בְּמַס'

CHAPTER FORTY-NINE

The Issur of Lo Sichaneim

It is forbidden to give a gift to a non-Jew.¹ However, if one will derive personal benefit from giving the present, it is permitted.² Therefore, it is permitted to give the mailman a present during his holiday season. This present demonstrates one's appreciation for the work that he has done, and in return the mailman will do his work more efficiently in the future.³

There is a discussion in the *poskim* whether one may give non-kosher food to a non-Jew.⁴ This issue is common on an airplane when a Jew is served non-kosher food. The *poskim* say that one can be lenient.⁵

It is permitted to tip a non-Jewish worker, because tipping is merely considered a kind gesture, and has nothing to do with *lo*

1. *Meseches Avodah Zarah* 20a, Rambam *Hilchos Avodah Zarah* 10:4, *Shulchan Aruch* Y.D. 11:11 and C.M. 249:2, *Levush* Y.D. 151:11. In regard to an item that is not worth a *prutah*, see *Sefer Lo Sichaneim* page 8, footnote 4.
2. Rashba *Meseches Gittin* (Kook) pages 372-373, *Magen Avraham* O.C. 90:30, *Machatzis Hashekel*, see *Taz* Y.D. 151:8, *Kesav Sofer* O.C. 61, *Sefer Lo Sichaneim* pages 9-10, footnote 10, *Mishpatel Halevi* 14.
3. Harav Yisroel Belsky zt"l.
4. See *Yam Shel Shlomo* *Meseches Chullin* 8:103, *Kaf Hachaim* Y.D. 117:75-76.
5. Harav Yisroel Belsky zt"l, see *Minchas Chein* Y.D. 1:8.

sichaneim.⁶ Therefore, one is permitted to tip a waiter or a cab driver after he has completed his service.⁷ One does not have to tip for poor service, but since these occurrences are so rare, one may assume that if he often feels that he was treated improperly it could be due to overly high expectations.⁸

One is permitted to donate blood at a blood drive run by non-Jews because of the intense resentment that is generated by the refusal of Jews to participate in health drives. Furthermore, it is possible that a Jew will receive the blood.⁹

If one sees a non-Jew stranded on the side of the road, it would be correct *al pi din* to charge him something for a ride to avoid *lo sichaneim*, but in most cases it would cause the Jew to appear too avaricious. There is no *inyan* for a Jew to stop and help him out, unless it is such a late hour that the Jew is the only one available to provide assistance.¹⁰

One is permitted to say "good morning" or "have a nice day" to a non-Jew. This is not considered a special blessing, but an example of proper behavior.¹¹

Many people idolize certain sports personalities, and hang pictures of them in their bedrooms. Aside from the issue of *lo sichaneim*, this practice is disgraceful. The same applies for those who walk around with pictures of sports stars on T-shirts.¹²

6. *Divrei Shalom* 4:108, *Shraga Harameir* 7:155, see *Sefer Lo Sichaneim* 2:6, also see *ibid*, page 14, footnote 18.
7. Harav Yisroel Belsky zt"l, *Be'er Moshe* 3:117. If one will not be served by the same person again, he should not tip lavishly, as this is a problem of *lo sichaneim*. This is common with cab drivers.
8. Harav Yisroel Belsky zt"l.
9. Harav Yisroel Belsky zt"l.
10. Harav Yisroel Belsky zt"l, see *Sefer Lo Sichaneim* page 23, 14.
11. Harav Yisroel Belsky zt"l.
12. Harav Yisroel Belsky zt"l.

One may praise a certain team as a whole, since he does not praise a specific individual. It is very possible that one does not transgress the *issur* of *lo sichaneim* by wearing a cap or T-shirt with a team logo on it. Nonetheless, a G-d-fearing person should not wear these articles.¹³ It is incumbent upon all of us to strive for greater pursuits and not be influenced by the society we live in.

It is permissible to collect sport cards in order to trade them for something else. However, if one desires a specific picture because he admires that person, it is forbidden. It is a sign of maturity when one grows out of this childish practice.¹⁴

7. תוספות מסכת עבודה זרה דף כ עמוד א

ורבי מאיר ההוא איצטריך דלקדום נתינה דגר למכירה דעובד כוכבים - וא"ת וכי אם יש לו לאדם חפץ למכור יתנו לגר קודם שימכרנו לעובד כוכבים והלא אפ"ל לישראל אינו מצוה על כך וי"ל דדוקא נבילה שאינו שוה אלא דבר מועט לישראל שלא היו עובדי כוכבים מצויים ביניהם ולגר היא שוה הרבה כשאר בשר.

8. הר"ן מסכת נדרים דף נ עמוד ב

ומן אשתו של טורנוסרופוס - שהיה ר"ע מקפחו בקראי בפני קיסר ומקנתרו בדברים פעם אחת בא לביתו סר וזעף אמרה לו אשתו מפני מה פניך זועפים אמר לה מפני ר"ע שמקנטר אותי בכל יום בדברים אמרה לו אלהיהם של אלו שונא זמה הוא תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה נתן לה רשות ונתקשטה והלכה לה אצל ר"ע כשראה ר"ע אותה רק שחק ובכה אמרה לו מה אינן הנך תלת מילין אמר לה שנים אפרש שלישי לא אפרש רקקתי על שבאת מטיפה סרוחה בכיתי על האי שופרא דבלי בארעא והוא שחק שצפה ברוח הקדש שעתידה להתגייר ולהנשא לו ולא רצה להודיעה אמרה לו כלום יש תשובה אמר לה הן הלכה ונתגיירה ונשאת לו לר"ע והכניסה לו ממון הרבה האי דקטיעא בר שלום מפורש בע"ז (דף י:).

9. תורת חיים מסכת עבודה זרה דף כ עמוד א

רק שהיתה באה מטיפה סרוחה. פ"י והרוק דומה לאותה טיפה סרוחה כמו שכתב בהגהות מיימוני טעם החליצה וז"ל אמר הקב"ה למשה אמור אל היבם שאינו רוצה ליבם רשע בגופך היית יכול לקיים מצות יבום ומאנת לפיכך תחלוץ מנעליך כאבל ומנודה שדרכן להיות יחפים וגם מטיפה סרוחה שבגופך היית יכול לקיים לאחיך זרע לכך וירקה בפניך טיפה סרוחה וכו' וכתב בשבילי אמונה נתיב רביעי כי כזרע הוא דמיון הקצף שנעשה בפיות הסוסים הרצים.

10. שו"ע אורח חיים - סימן רכה

(י) הרואה אילנות טובות ובריות נאות, אפילו עכו"ם או בהמה, אומר: בא"י אמ"ה שככה לו בעולמו; ואינו מברך עליהם אלא פעם ראשונה ולא יותר, לא עליהם ולא על אחרים, אא"כ היו נאים מהם:

11. ספר חיי אדם - חלק ראשון - כלל סג

(א) הרואה אילנות טובות ובריות טובות נאות מכל עם ועם, אומר "בא"י אמ"ה שככה לו בעולמו". ודוקא פעם ראשון כשרואה אותם ולא יותר, לא עליהם ולא על אחרים, אלא אם כן היו נאים מהם (ונ"ל מה שאין אנו נוהגים לברך ברכה זו וכן שאין אנו מברכין על כושי וננס משום דאין מברכין אלא בפעם ראשון שהשינוי גדול עלין כדאיתא בש"ע סי' רכ"ה, וכבר כתב המ"א בשם רדב"ז גבי שהחיינו אם לא בירך באכילה הראשונה שוב אינו מברך, ונ"ל דה"ה בכל הברכות דכמו דהתם הברכה היא על השמחה וכבר עברה, ה"ה בכלום. וכיון שאנו רגילין תמיד בזה, אין לנו שינוי גדול):

12. שערים מצויינים בהלכה

ולאיסתכולי מי שרי כו'. ע"י בפתח עינים,
דהסתכלות באשה אפילו דרך
העברה אסור, וראיה לזה מדאמר' בסמוך
דקין זוית הואי, ואי איתא שדרך העברה
מותר, אמאי איצטריך לשנויי קין זוית הואי,

לישני דרשב"ג ראה דרך העברה, אלא מוכח דרשב"ג לא חזא אלא דרך העברה והיה באונס דקין זוית הואי. ומזה יש ראיה למש"כ הסמ"ע

13. ערוך השולחן אורח חיים סימן רכה סעיף יד

והרואה אילנות טובות שאינן מצויות ובריות נאות שמצויינין ביופיין הרבה בין איש בין אשה [א"ר] בין ישראל בין כותי ואפילו כשרואה בריה נאה ממיני בהמות ועופות מברך בשם ומלכות ברוך שככה לו בעולמו והוא ברכת שבה והודאה למקום ואינו מברך עליהם רק פעם ראשונה ולא יותר לא עליהם ולא על אחרים משום דלבד פעם הראשון אין בזה התפעלות אא"כ היו נאים מהראשונים [ואף שאין להסתכל באשה וכו' זהו דרך הסתכלות הרבה אבל ראיה בעלמא הא בע"כ רואה ולית לך בה עא"ר]:

14. תוספות מסכת עבודה זרה דף כ עמוד ב

שלא ירהר אדם ביום - האי קרא דרשה גמורה היא ולא אסמכתא כדמוכח פרק נערה שנתפתתה (כתובות דף מו.) והקשה ה"ר אלחנן א"כ מאי רבותיה דיהזקאל דאמרין פרק שני דחולין (דף לז:) ונפשי לא מטומאה שלא הרהרתי ביום ובאתי לידי טומאה בלילה ואור"י דמכל מקום רבותא היא ממה שהיה מציל עצמו מהרהור מה שאין כן בשאר אדם דאין

ניצול מהם בכל יום כדאמרי' בבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קסד): שלשה דברים שאין אדם ניצול מהם בכל יום וקא חשיב הרהור.

15. ספר בית שמואל

דף כ' ע"ב ונשמרת מכל דבר רע שלא יכרח
אדם ציוס ויצוא לידי טומאה כלילה
עיי"ש, ויש להסתפק אם עבר ויכרח ולא צא לידי
טומאה אם עבר על ונשמרת מכל דבר רע.

16. שערים מצויינים בהלכה

ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום
ויבוא לידי טומאה כלילה. עי'
במדרש תלפיות (ענף זוג) דהנה חז"ל אמרו
(יומא כט.) הרהורי עבירה קשין מעבירה, והרי
אמרו (קידושין מ.) דמחשבה רעה אין הקב"ה
מצרפה למעשה חוץ ממחשבת ע"ז, וגם כאן
מוכח דבגילוי עריות מחשבה כמעשה, מדאסרו
כאן מחשבה כמו בע"ז. ובספר יפה תלמוד
הביא דאיתא במכילתא (שמות כ-ג) שבעשרת
הדברות כתוב על לוח אחד "לא יהיה לך
אלהים אחרים", וכנגדו על לוח השני כתיב
"לא תנאף", מגיד הכתוב שכל מי שעובד ע"ז
מעלה עליו הכתוב כאילו מנאף, וא"כ כיון
דבע"ז מחשבה כמעשה, ה"נ מחשבת עריות
כמעשה. [ועי' במס' סנהדרין (סג): לא עבדו
ישראל ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות
בפרהסיא, ופרש"י שהיה יצרן תקפן על
העריות, ואמרו נפרוק כל התורה מעלינו ואל
יוכחו אותנו על עריות, אבל על ע"ז לא תקפן
יצרן. ועי' בדברינו לקמן (כג: ד"ה כל מקום)

17. ספר בניהו בן יהוידע על עבודה זרה דף כ/ב

שם תורה מביאה לידי זהירות. נ"ל בס"ד, זהירות, יהיה זהיר שלא יתקרב לדבר שמביאו לידי עבירה, דהיינו שלא ילך
עם אדם רשע, כמו שאמר התנא [אבות פ"א] ואל תתקרב לרשע, וכן לא ילך על פתח אשה זונה פן יראנה ויפתנו
יצרן, וכמ"ש [משלי ד' ז'] ואל תקרב אל פתח ביתה, וכן כיוצא בזה בשאר עונות. וזריזות, שאם לפי תומו נכנס לבית זונה
או למקום מושב לצים, ודרך חטאים וכיוצא, יהיה זריז לברוח משם כבורח מן הארי, וכמו שאמר התנא [אבות פ"ד] הוי רץ
למצוה קלה ובורח מן העבירה, וצריך לזה זריזות שימהר לרוץ לדבר מצוה ולברוח מן העבירה. ונקיות, ר"ל להיות נקי
מן השגגות ופרישות, שיהיה פורש מן הדבר הדומה לאיסור, אע"פ שאינו איסור ממש שיש בו צדדי היתר, וכמ"ש
הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו. וטהרה, היא טהרת המחשבה והרהור הלב ויראת חטא. ר"ל יהיה חרד בכל עת
ויודעזע פן יבא לידי חטא, אע"פ שאין רואה חטא לפניו, כאדם המהלך בדרך כלילה יחידי ולבו נוקפו פן יפגע בו
ליסטים או אויב. וקדושה, היינו שיקדש עצמו במותר לו. וענוה, שישתדל להגיע לקצה האחרון של הענוה, שתמיד יהיה
מוסיף ענוה על ענוה שבו. וחסידות, היינו שיעשה דבר נוסף על החיוב שחייבתו תורה. ותחיית המתים, שיזכה למדרגה
עליונה ונשגבה מאד שיהיה לו יכולת לשלוח נפשו לקליפות ולהוציא משם נפשות העשוקים הנחשבים שם כמתים, והוא
מחיה אותם כשמוציאם משם, וכמ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות בסוד נפילת אפים, וזו מעלה גדולה שאין למעלה
ממנה:

18. דף על הדף עבודה זרה דף כ עמוד ב

בגמ': ג' טפות יורד מחרבו של מאה"מ ממנו מת מסריח וממנו משנה פניו לירקות.

בגמרא שבת (ל' ע"ב) מובא שכשמת דהמע"ה שלח שלמה לשאול אבא מת ומוטל בחמה, וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה. וצ"ב ששלמה המלך ישאל השאלה באופן כזה, אביו דהמע"ה עם הכלבים בחדא מחתא.

וביאר הגר"א (מאור הגדול שבת שם) ששלמה נסתפק אם אביו מת ע"י מאה"מ, ואז הוא עלול להסריח - כמבואר כאן, או שלא מת ע"י מאה"מ, ואז אין היתר לטלטלו. ואם מת ע"י מלאה"מ, אז שמלאה"מ בעיר כלבים בוכים (ב"ק ס' ע"ב), וכיון שראה הכלבים בוכים, א"כ לכאור' זהו סימן שמלאה"מ בעיר, ומותר לטלטלו.

ועל כן השיאו כן הסנהדרין עצה, שיאכיל את הכלבים, שאולי הם בוכים רק מחמת רעבון, ואם ימשיכו לבכות אז סימן שמת ע"י מלאה"מ ולא בנשיקה, ועל כן מותר לטלטלו ע"י ככר ותינוק.

19. דף על הדף עבודה זרה דף כ עמוד ב

בגמ': מכאן אמר רפב"י, תורה מביאה לידי זהירות וכו'.

הגה"צ ר"י מסלנט זצ"ל כותב באגרת המוסר שלו וז"ל:

"הנשגב והעיקר בשימוש רפואות התורה לתחלואי היצר, הוא ללמוד בעוז ועיון עמוק היטב דיני העבירה עצמה ההלכה עם כל סעיפיה וכו', וזאת הלא ידוע כי השתנות הטבע תוולד רק מלימוד והרגל רב, ולכן היסוד העיקרי והעמוד הנכון להכין את עצמו לשמירה מהעבירות ועשיית המצוות הוא רק הלימוד הרב בהלכה זו הנוגעת לעבירה זו או למצוה זו, ובפרט בעיון הדק היטב, כי זה הלימוד עושה קנין חזק בנפש להיות העבירה מרוחקת ממנו בטבע וכו', כן אם האדם נכשל רחמנא ליצלן בעבירה אשר אין העולם רגילין בה וכו' ותקף עליו יצרו שנעשית לו כהיתר רחמנא ליצלן, עיקר רפואתו (לבד התבוננות היראה והמוסר מאגדות מדרשי חז"ל וספרי מוסר השייכים לזה) הוא לימוד ההלכות השייכים לזה בעיון, ובפרט על מנת לעשות, זאת תתן פריה לאט לאט לתת עוז בנפשו להשמר מעט מעט משאול תחתית וכו', עד אשר תוכל לתת כוחה על ידי עסק רב בהלכות השייכים לעבירות הרגילות לקנות טבע אחר לבל יעבור עליהם גם אם יכבד הדבר.